

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 2 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Sreda, 29. avgust 2012 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravilen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravilen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

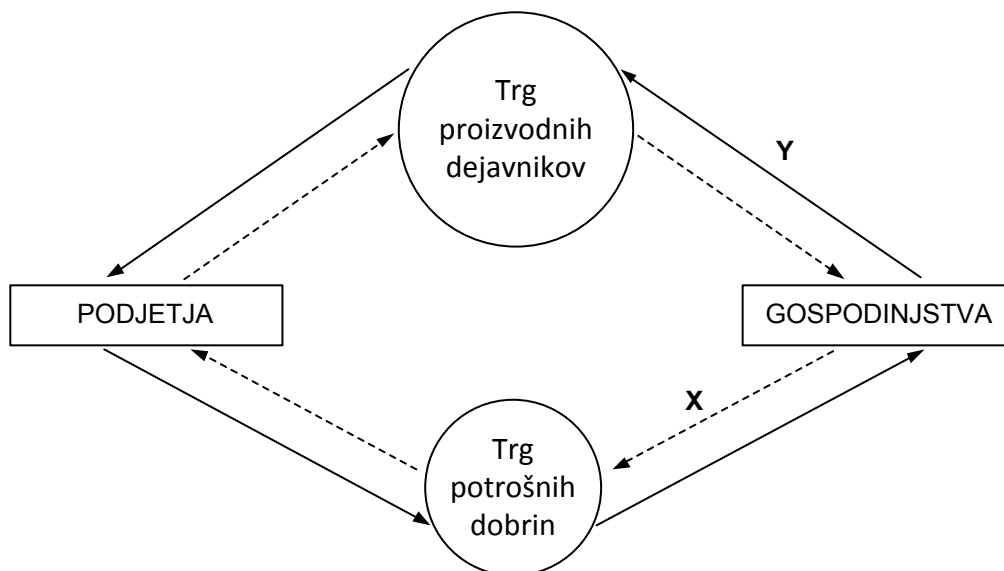
Navodilo: Pri vsaki od naslednjih štiridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najpravilnejša samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kakor eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

1. Za ekonomske dobrine je značilno, da
 - A je njihova cena vedno visoka.
 - B njihova cena pada, če se ob nespremenjenih potrebah količina dobrin zmanjša.
 - C nimajo cene.
 - D jih je manj, kakor znašajo potrebe ljudi.
 - E niso predmet gospodarjenja.

2. Predmeti dela kot proizvodni dejavnik so
 - A vsi materialni elementi, ki jih vlagamo v proizvodnjo.
 - B sredstva, ki sodelujejo v več proizvodnih procesih.
 - C sredstva, ki se v proizvodnem procesu obrabljajo.
 - D sredstva, s katerimi neposredno zadovoljujemo človekove potrebe.
 - E trajne potrošne dobrine.

3. Dodatna enota neke dobrine nam še vedno koristi, če
 - A je mejna koristnost te enote dobrine negativna.
 - B mejna koristnost te enote dobrine narašča.
 - C se celotna koristnost ob uporabi te enote ne spremeni.
 - D mejna koristnost te enote pada, vendar je pozitivna.
 - E je mejna koristnost te enote dobrine enaka nič (0).

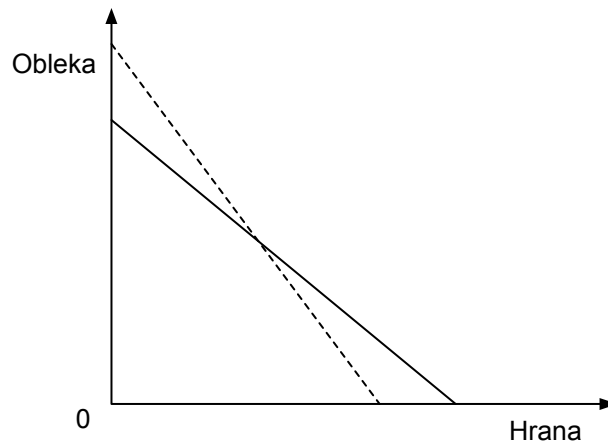
4. Petra ima mesečno 50 EUR žepnine, ki jih porabi za ogled filmskih predstav in telefoniranje s prijateljicami. Cena vstopnic za kino je 5 EUR, cena minute pogovora pa 0,1 EUR. Mesečno si ogleda 6 predstav, preostanek denarja porabi za pogovore. Kinematografsko podjetje je pravkar povečalo ceno vstopnic na 6 EUR. Ker Petra ne želi zmanjšati števila ogledov predstav in hkrati ne skrajšati pogovorov, si je ogledala ponudbo naročniških paketov mobilnega operaterja. Katero ponudbo naj izbere Petra, da bo njena skupna koristnost enaka kakor pred podražitvijo vstopnic in da ne bo presegla svoje proračunske omejitve?
- A Cena mesečne naročnine 20 EUR, vključenih 250 minut.
 B Cena mesečne naročnine 20 EUR, vključenih 200 minut.
 C Cena mesečne naročnine 14 EUR, vključenih 200 minut.
 D Cena mesečne naročnine 14 EUR, vključenih 140 minut.
 E Cena mesečne naročnine 10 EUR, vključenih 140 minut.
5. Slika prikazuje gospodarski krožni tok v nekem narodnem gospodarstvu.

Puščici, označeni z X in Y, označujeta tokova

- A X – proizvodni dejavniki; Y – izdatki potrošnikov za dobrine.
 B X – plačila za storitve prebivalstva; Y – potrošne dobrine.
 C X – potrošne dobrine; Y – proizvodni dejavniki.
 D X – izdatki potrošnikov za dobrine; Y – proizvodni dejavniki.
 E X – dobički; Y – mezde.

6. Na sliki je prikazana premica cene.

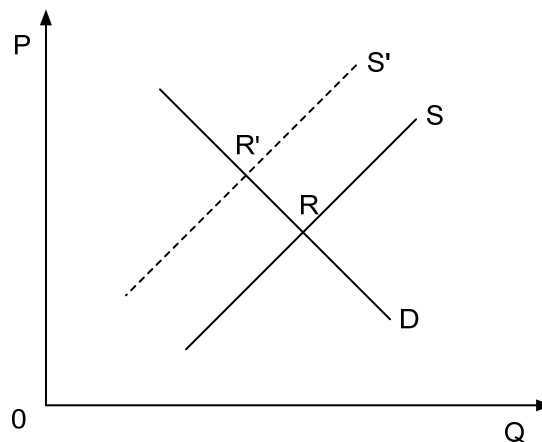

Premica cene se je premaknila, ker

- A se je zmanjšalo povpraševanje po obleki in povečalo povpraševanje po hrani.
 - B se je povečalo povpraševanje po obleki in zmanjšalo povpraševanje po hrani.
 - C se je povečala potreba po obleki in zmanjšala potreba po hrani.
 - D so se spremenili okusi.
 - E se je zvišala cena hrane in znižala cena obleke.
7. Za proizvodnjo 1000 enot neke dobrine potrebujemo 5 enot dela in 7 enot kapitala. Pri potrjenem vlaganju dela in kapitala bomo imeli padajoče donose, če bo obseg proizvodnje
- A manj kakor 1000 enot.
 - B 1000 enot.
 - C več kakor 1000 enot in manj kakor 3000 enot.
 - D 3000 enot.
 - E več kakor 3000 enot.
8. Do naraščajočih alternativnih (oportunitetnih) stroškov pri proizvodni izbiri pride zato, ker
- A se da en proizvodni dejavnik nadomestiti z določeno količino drugega.
 - B so proizvodni dejavniki do neke mere specializirani za proizvodnjo določenih dobrin.
 - C je družba omejena z določeno količino proizvodnih dejavnikov.
 - D se cene proizvodnih dejavnikov zvišujejo.
 - E se med recesijo povpraševanje zmanjša.

9. Točka na izokvanti (krivulji enakega produkta) za proizvodnjo koles nam pove
- A eno od možnih kombinacij uporabe kapitala in dela za proizvodnjo določene količine koles.
 - B optimalno količino proizvodnje koles.
 - C optimalno kombinacijo kapitala in dela za proizvodnjo določene količine koles.
 - D koliko dodatnih enot dela moramo zaposliti, da bo povprečni produkt dela največji.
 - E proizvodnjo količine, pri kateri bomo imeli največji možni dobiček.
10. Mejni stroški so
- A sprememba fiksnih stroškov zaradi namestitve novih strojev.
 - B enaki znižanju povprečnih stroškov, ki je rezultat prednosti množične produkcije.
 - C enaki znižanju povprečnih fiksnih stroškov zaradi povečane proizvodnje za eno enoto.
 - D prirast celotnih stroškov zaradi proizvodnje dodatne enote proizvoda.
 - E stroški dodatne enote zaposlenega variabilnega produkcijskega dejavnika.
11. Popolna konkurenca je takšna oblika trga, na katerem
- A so težnje kupcev in prodajalcev vedno enake.
 - B je cena na trgu objektivno določena oziroma dana.
 - C obstajajo ovire pri selitvi proizvodnih dejavnikov v panogo, v kateri se pričakuje večji dobiček.
 - D proizvodi so homogeni, kar pomeni, da jih kupci razlikujejo po kakovosti.
 - E tržni udeleženci niso dobro obveščeni o razmerah na trgu.
12. Povečanje obsega povpraševanja je posledica
- A zvišanja denarnega dohodka potrošnika.
 - B zvišanja cene substituta.
 - C znižanja cene komplementarnega blaga.
 - D znižanja cene tega blaga.
 - E povečanja potreb po tem blagu.
13. Na povečanje ponudbe na trgu sira je vplivalo
- A zvišanje cene električne energije.
 - B znižanje cene mleka.
 - C zvišanje cene mleka.
 - D zvišanje cene sira.
 - E zmanjšanje kupne moči potrošnika.

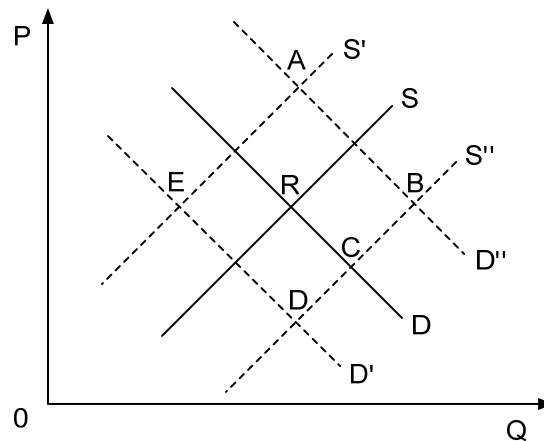
14. Koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja po čokoladi je $-0,9$. To pomeni:
- A če se cena čokolade zviša za 1 %, se obseg povpraševanja po čokoladi zmanjša za 0,9 %.
 - B če se cena čokolade zniža za 1 %, se obseg povpraševanja po čokoladi zmanjša za 0,9 %.
 - C če se potrebe po čokoladi zvišajo za 1 %, se obseg povpraševanja po čokoladi zmanjša za 0,9 %.
 - D če se potrebe po čokoladi znižajo za 1 %, se obseg povpraševanja po čokoladi zmanjša za 0,9 %.
 - E da je odstotna sprememba cene manjša od odstotne spremembe količine.
15. Slika prikazuje krivulji povpraševanja in krivuljo ponudbe pšenice ter premik tržnega ravnotežja iz točke R v točko R'.

Premik iz točke R v točko R' je nastal zaradi

- A večje produktivnosti pri proizvodnji pšenice.
 - B zvišanja cene umetnih gnojil.
 - C znižanja cene zaščitnih sredstev proti škodljivcem.
 - D povečanih potreb porabnikov po kruhu.
 - E znižanja cene krompirja in riža.
16. Za monopolistično konkurenco je značilno, da
- A je na trgu večje število sorazmerno majhnih kupcev in prodajalcev.
 - B je na trgu samo en prodajalec in veliko kupcev.
 - C je na trgu sorazmerno majhno število precej močnih ponudnikov.
 - D je vstop novih ponudnikov sorazmerno težaven.
 - E so proizvodi homogeni.

17. Na sliki je narisano trenutno tržno ravnotežje v točki R na trgu DVD-jev.

Katera od točk prikazuje novo ravnotežje, ko se zaradi nove tehnologije znižajo stroški proizvodnje DVD-jev in se istočasno pocenijo tudi DVD-predvajalniki?

- A Točka A.
- B Točka B.
- C Točka C.
- D Točka D.
- E Točka E.

18. Za monopolista veljajo razmere, kakršne kaže spodnja preglednica.

Količina (Q)	Cena (P)	Celotni stroški (TC)	Mejni stroški (MC)	Mejni prihodek (MR)
1	60	70	20	60
2	50	80	10	40
3	40	100	20	20
4	30	130	30	0
5	20	170	40	-20

Ugotovite, po kakšni ceni bo monopolist prodajal svoj proizvod.

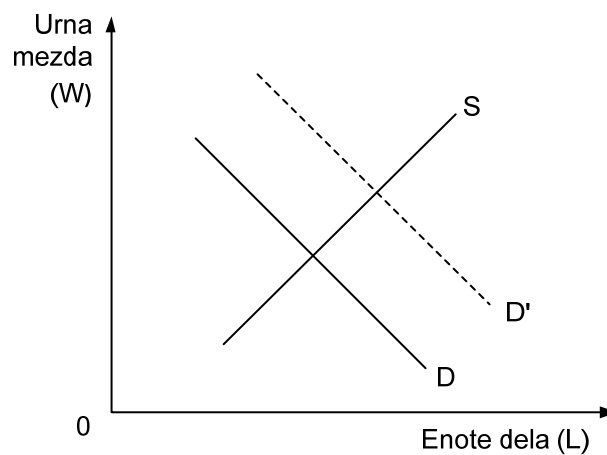
- A 20
- B 30
- C 40
- D 50
- E 60

19. Špela je zaposlena v založniškem podjetju Knjiga, d. o. o., in za svoje delo prejema plačo. V spodnji preglednici sta prikazana nominalna zneska, ki ju je prejela v dveh letih svojega dela v podjetju.

	Nominalna plača	Stopnja rasti cen (v %)
Maj 2009	1.000	–
Maj 2010	1.050	2

Špelina realna plača se je v tem obdobju

- A zvišala za 1,029 %.
 - B zvišala za 2,9 %.
 - C zvišala za 29 %.
 - D znižala za 0,29 %.
 - E znižala za 3 %.
20. Slika prikazuje trg računalniških strokovnjakov v neki državi.

Katera trditev najboljše ponazarja dogajanje na trgu?

- A V državo se je priselilo veliko strokovnjakov iz sosednjih držav, ker doma niso našli zaposlitve.
- B Zaradi velike ponudbe strokovnjakov se bo splošna raven plač nekoliko zvišala.
- C V državi se je zvišala produktivnost dela, zato lahko zaposlijo veliko dodatne delovne sile.
- D V državi je zaradi odprtja novih podjetij zelo veliko povpraševanje po tovrstni delovni sili.
- E Zaradi dobrih poslovnih izidov so podjetja pripravljena plačevati višje mezde.

21. Realna obrestna mera je negativna, če je
- A stopnja inflacije enaka nominalni obrestni meri.
 - B nominalna obrestna mera nižja od tržne obrestne mere.
 - C nominalna obrestna mera višja od stopnje inflacije.
 - D nominalna obrestna mera nižja od stopnje inflacije.
 - E stopnja inflacije dvoštevlična.
22. Podjetniški dobiček je
- A del dobička, ki ga prejme podjetnik za aktivno opravljanje svoje funkcije.
 - B del dobička, ki si ga prisvaja menedžment.
 - C dobiček, ki ostane podjetju.
 - D večji od obresti, sicer podjetnik ne bi sprejel tveganja.
 - E po naravi ekstradobiček, saj je posledica povečane konjunktore v gospodarstvu.
23. Za konjunktorni ekstradobiček je značilno, da
- A je rezultat znižanja stroškov v podjetju.
 - B je dolgotrajen in ekonomsko upravičen.
 - C ga podjetnik dobi, ker tvega.
 - D je temeljna spodbuda za uvajanje tehnološkega napredka.
 - E je posledica povečanega povpraševanja na trgu.
24. Splošni ekvivalent v menjavi se je pojavil najprej v obliki
- A blaga.
 - B zlata in srebra.
 - C denarja.
 - D vrednostnega papirja.
 - E potrdila o količini zlata v banki.

25. Država se je odločila za posodobitev voznega parka v vojski. Izdatki za posodobitev predstavljajo
- A osebno porabo.
 - B skupno porabo.
 - C splošno porabo.
 - D reproduktivno porabo.
 - E transferno porabo.
26. Denar opravlja funkcijo menjalnega posrednika, ko
- A omogoča plačilo po vsem svetu.
 - B z njim plačujemo nekatere obveznosti brez materialne protivrednosti.
 - C z njim ovrednotimo novo vrsto blaga.
 - D omogoča prodajo in nakup različnega blaga.
 - E ga shranimo za nakupe v prihodnosti.
27. Kapitalist vlaga v produkcijo kapital, zaposluje delavce in prevzema poslovna tveganja, s ciljem:
- A ustvariti večjo socialno enakost v družbi.
 - B ustvariti delovna mesta.
 - C pridobiti dohodek v obliki dobička.
 - D zmanjšati stroške dela.
 - E zadovoljiti potrebe potrošnikov.
28. Monopoli zavirajo družbeni napredek, ker
- A onemogočajo ali zavirajo uporabo tehničnih izumov, ki bi zamenjali donosne proizvode.
 - B financirajo politične stranke.
 - C zavestno povečujejo obseg proizvodnje, s ciljem maksimirati dobiček.
 - D proizvajajo blago tako dobre kakovosti, da se konkurenca sploh ne more razviti.
 - E ne financirajo sindikalnih gibanj delavcev.
29. Liberalni koncept države zagovarja
- A pogoste intervencije države na trgu zaradi tržnih slabosti.
 - B občasne intervencije države na trgu dela za določitev minimalne plače.
 - C odpravo vojske, ker povzroča preveč stroškov.
 - D neodvisnost gospodarstva od državne oblasti.
 - E investicije podjetij v projekte nacionalnega pomena.

30. Skupina podjetij iz pogosto nesorodnih panog, lastniško združena pod okriljem korporacije, je
- A kartel.
 - B konglomerat.
 - C sindikat.
 - D oligopol.
 - E monopol.
31. Tezo, da si korporacije iz razvitih držav prisvajajo levji delež dobička v državah v razvoju, imenujemo teza o mednarodni
- A kooperaciji.
 - B apreciaciji.
 - C eksploataciji.
 - D devalvaciji.
 - E deprecijaciji.
32. Ekonomski temelji povezave EU so
- A carinska zaščita pred konkurenco iz tretjih držav.
 - B prosta trgovina z ogroženimi živalskimi vrstami.
 - C skupne javne storitve (vojske, carina, policija).
 - D prerazdelitev sredstev od bolj k manj razvitim državam.
 - E prost pretok blaga in proizvodnih dejavnikov.
33. Osrednja institucija izvršilne oblasti v Sloveniji je
- A državni zbor.
 - B državni svet.
 - C vlada.
 - D računsko sodišče.
 - E ustavno sodišče.
34. V sektorski sestavi slovenskega bruto domačega proizvoda ima/-jo najmanjši delež
- A industrija.
 - B kmetijske dejavnosti.
 - C predelovalne dejavnosti.
 - D storitvene dejavnosti.
 - E trgovina.

35. Stopnjo brezposelnosti v gospodarstvu izračunamo z obrazcem

- A $\frac{\text{brezposelni}}{\text{aktivno prebivalstvo}} \times 100$
- B $\frac{\text{brezposelni}}{\text{celotno prebivalstvo}} \times 100$
- C $\frac{\text{brezposelni}}{\text{zaposleni}} \times 100$
- D $\frac{\text{aktivno prebivalstvo} - \text{brezposelni}}{\text{aktivno prebivalstvo}} \times 100$
- E $\frac{\text{zaposleni} - \text{brezposelni}}{\text{brezposelni}} \times 100$

36. V strukturi javnofinančnih odhodkov Slovenije predstavljajo največji delež (v letu 2002 40,6 %)

- A izdatki za blago in storitve.
- B plačila obresti.
- C subvencije.
- D transferji posameznikom in gospodinjstvom.
- E investicijski odhodki.

37. Ena od možnih slabosti uvoza kapitala iz tujine v Slovenijo je

- A prenos tehnologije iz tujine.
- B uvajanje menedžerskega znanja, ki za slovensko kulturno okolje ni primerno.
- C povečevanje razlik v razvitosti med regijami v Sloveniji, če vlagajo v manj razvita območja.
- D zmanjševanje zaposlenosti.
- E zapiranje raziskovalnih oddelkov v slovenskih podjetjih in njihov prenos v tujino.

38. Odprtost nekega gospodarstva merimo z deležem

- A uvoza države v strukturi njene osebne potrošnje.
- B kapitala iz uvoza.
- C uvoza oziroma izvoza države v njenem BDP.
- D menjave s članicami Evropske unije.
- E deviznega dolga države v njenem BDP.

39. Depreciacija domače valute v primerjavi s tujimi valutami je
- A zmanjšanje vrednosti domačega denarja pri trdnem deviznem tečaju.
 - B zmanjšanje vrednosti domačega denarja pri drsečem deviznem tečaju.
 - C povečanje vrednosti domačega denarja pri trdnem deviznem tečaju.
 - D povečanje vrednosti domačega denarja pri drsečem deviznem tečaju.
 - E zmanjšanje vrednosti tujega denarja v primerjavi z domačim denarjem.
40. Naložbeni sistem pokojninskega zavarovanja v Sloveniji
- A temelji na medgeneracijski solidarnosti.
 - B temelji na načelu »uporabnik plača«, po katerem je pokojnina posameznika odvisna od privarčevanih sredstev.
 - C je obvezen za vse zaposlene v Sloveniji.
 - D zagotavlja nadpovprečno višino pokojnin v Sloveniji glede na druge države v EU.
 - E povečuje socialno enakost.

Prazna stran

Prazna stran